

SÁMEDIGGI

Sámedikki bargoortnet – Čoahkkinortnet ja vuodđonjuolggadusat

Sámedikkis mearriduvvon 29.05.1990.

Čoahkkinortnet maŋimuš rievdaduvvon 05.06.2025.

SÁMEDIKKI ČOAHKKINORTNET

KAPIHTAL 1

SÁMEDIKKI DIEVASČOAHKKIMAT

§ 1 Vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkima rahpan maŋŋá válgga

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkima maŋŋá válgga rahpá son gean Gonagas dasa bidjá.

§ 2 Áirasiid sajit

Go Sámediggi lea čoahkis, čohkkájit áirasat válgabiiriid nummarvuoruid mielde.

§ 3 Čoahkkimiid lohku

Sámediggi doallá unnimusat njeallje dievasčoahkkima kaleanddarjagis.

§ 4 Čoahkkinjodihheapmi ja mearridanfápmu

Dievasčoahkkinjodihangoddi ovddida áššelisto- ja áigeplánaárvalusa Sámedikki ráđđádallamiid várás. Daid dohkkeha dievasčoahkkin juohke dievasčoahkkima álggus.

Evttohusat ja mearkkašumit vuodđudeapmái galget ovdagihtii diedihuvvot ja buktojuvvot dievasčoahkkinjodihangoddái Sámedikki hálddahusa bokte maŋimuštá dii. 16.00 beaivvi ovdal vuodđudeami.

Dievasčoahkkimis lea mearridanfápmu go unnimusat bealli áirasiin servet jienasteapmái.

§ 5 Virgelobit ja luvven ámmáhis

Iešguhtege dievasčoahkkimiid virgelobit refererejuvvot dievasčoahkkimis.

Virgelobiid guhkit áigái ja luvvema Sámedikki ámmáhis mearrida dievasčoahkkin dievasčoahkkinjodihangotti evttohusa vuodul.

Ámmát sámediggeáirrasin lea doaibma maid olmmoš lea geatnegas váldit badjelasas. Virgelobi ohcamiid galgá miedihit duššefal go leat nana ákkat.

KAPIHTAL 2

ORGANISEREN JA BARGGUT

§ 6 Sámedikki lávdegottiid, fágaráđiid ja lávdegottiid válggat

Jus eará ii leat namuhuvvon, galgá gorrelogu prinsihppa leat vuodđun go dievasčoahkkin vállje ovddasteddjiid komiteaide, nammagottiide ja lávdegottiide.

Komiteaid, nammagottiid ja lávdegottiid odđasit válljema sávaldaga galgá ovddidit vuodđudeamis. Jus viđatoassi Sámedikki áirasiin háliidit dan, galgá Sámediggi čađahit válljema guoskevaš dievasčoahkkimis.

§ 7 Sámedikki bissovaš orgánat

Sámedikki bajimus orgána lea Sámedikki dievasčoahkkin, mii mearrida buot áššiin main Sámediggi ii leat addán mearridanvuoigatvuođa eará orgánaide. Dasa lassin Sámedikkis lea dievasčoahkkinjodihangoddi, válgalávdegoddi, bearráigeahččanlávdegoddi, golbma fágálávdegotti, doarjjaáššiid lávdegoddi ja sámediggeráđđi.

Dievasčoahkkinjodihangoddi ja sámediggeráđđi doibmet dassázii go odđa dievasčoahkkinjodihangoddi ja odđa sámediggeráđđi leat válljejuvvon.

§ 8 Dievasčoahkkinjodihangoddi

Dievasčoahkkin vállje áirasiid gaskkas dievasčoahkkinjodihangotti oktan persovnnalaš várrelahtuiguin.

Dievasčoahkkinjodihangottis leat dievasčoahkkinjodiheaddji, nubbijodiheaddji ja 3 lahtu.

Dievasčoahkkin vállje dievasčoahkkinjodihangotti lahtuid gaskkas dievasčoahkkinjodiheaddji ja nuppijodiheaddji. Dievasčoahkkinjodiheaddji ja

nuppijodiheaddji válljen dahkkojuvvo seamma láhkai go presideantta válljen, nugo 11. §:s čilgejuvvo.

Dievasčoahkkinjodiheaddji gohčču dievasčoahkkinjodihangotti lahtuid čoahkkimii.

Dievasčoahkkinjodihangottis lea mearridanfápmu go 3 lahtu leat čoahkis.

Dievasčoahkkinjodihangoddi sáhtta addit dievasčoahkkinjodiheaddjai mearridanfámu fápmudusmearrádusa bokte.

Jus unnimusat viđatoassi Sámedikki áirasiin bivdet vuodđudeamis ahte dievasčoahkkinjodiheaddji dahje nubbijodiheaddji válljejuvvo ođđasit, galgá Sámediggi čadahit válljema guoskevaš dievasčoahkkimis.

§ 9 Dievasčoahkkinjodihangotti barggut

Dievasčoahkkinjodihangotti bargun lea:

- a) hálddašit ja dárkkistit Sámedikki jienastuslogu ja sámediggeválgga,
- b) gohččut čoahkkimii ja jodihit dievasčoahkkima ráđđádallamiid,
- c) sáddet áššiid lávdegottiide ja dievasčoahkkimii,
- d) mearridit lávdegottečoahkkimiid ja iešguhtege dievasčoahkkimiid virgelohpeohcamiid,
- e) ovddidit mearrádusárvalusa dievasčoahkkimii áššiin mat gusket Sámedikki bargoortnegii, eará njuolggadusaide ja mearrádusaide Sámedikki áššemeannudeamis, ja Sámedikki politihkalaš dási njuolggadusaide. Go dievasčoahkkinjodihangoddi atná dan vuogasin, sáhtta mearrádusárvalus ovddiduvvot muhtun fágálávdegoddái,
- f) dahkat dárbblaš mearrádusaid Sámedikki ášševálmmaštemiid oktavuodas ja mearridit movt dulkot gažaldagaid mat gusket regulatiivvaide ja njuolggadusaide,
- g) doaimmahit ovddastanbargguid Sámedikki dievasčoahkkima ovddas dahje čujuhit earáid dákkár bargguide, ja čujuhit Sámedikki oassálastiid čoahkkimiidda, konferánssaide ja dan dakkáriidda,
- h) dahkat eará bargguid maid Sámediggi addá dievasčoahkkinjodihangoddái.

§ 10 Válgálávdegoddi

Válgálávdegottis leat 5 lahtu ja 3 várrelahtu maid dievasčoahkkin vállje.

Dievasčoahkkin galgá maiddái válljet jodiheaddji ja nuppijodiheaddji válgálávdegotti lahtuid gaskkas

Jus unnimusat viđatoassi áirasiin bivdet vuodđudeamis ahte válgálávdegotti jodiheaddji dahje nubbijodiheaddji válljejuvvo ođđasit, galgá Sámediggi čadahit válljema guoskevaš dievasčoahkkimis.

§ 11 Presideantta válljen ja sámediggeráđi nammadeapmi

Dievasčoahkkin vállje áirasiid gaskkas presideantta mii lea sámediggeráđi jodiheaddji. Presideanta lea válljejuvvon jos vuosttaš jienasteamis oažžu eanet go beali jienastuvvon jienastagain. Jos ii oaččo eanet go beali jienastuvvon jienastagain, de jienastuvvo ođđasis. Dál lea válljejuvvon presideantan son guhte oažžu eanemus jienastagaid. Jos guokte árvalusa leat ožžon seamma mađe jienastagaid, de galgá dán guokte árvalusa ođđasis jienastit.

Presideanta nammada áirasiid gaskkas njeallje lahtu sámediggeráđđái ja čilge dievasčoahkkimii nammadeami birra.

Presideanta ja njeallje áirasa geat leat nammaduvvon sámediggeráđi lahttun, guđđet dievasčoahkkima ja sin várreáirasat váldet saji áirrasin.

Sámediggeráđđi virgáda ieš politihkalaš ráđđeaddiid. Jus ráđđeaddi lea dievasčoahkkinnáirras, de son ávžžuhuvvo ohat luvvema dahje permišuvnna dan áigodahkii go son lea virgáduvvon ráđđeaddin, buori parlamentáralaš vieru mielde.

Jos Sámedikki eanetlohku lea ovddidan eahpeluohtámuša sámediggeráđđái, de diediha presideanta ahte sámediggeráđđi guođđá doaimmas. Jos presideanta guođđá doaimmas, de guođđá olles sámediggeráđđi doaimmas. Ođđa presideanta välljejuvvo ja ođđa sámediggeráđđi nammaduvvo dán paragrafa njuolggadusaid mielde.

Presideanta sáhtá vaikke goas rievdadit sámediggeráđi čohkkehusa.

§ 12 Sámediggeráđi barggut

Sámediggeráđđi doaimmaha beaivválaš, politihkalaš jodiheami Sámedikkis. Sámediggeráđđi hálddaša Sámedikki bušeahta ja sáhtá nammadit stivraid, ráđiid ja lávdegottiid hálldašit Sámedikki váikkuhangaskaomiid.

Sámediggepresideanttas lea ovddasvástádus Sámedikki heahtedille- ja gearggusvuodajodiheamis.

Sámediggeráđđi galgá ovddidit čuovvovaš áššiid dievasčoahkkimii:

- a) Sámedikki jahkásaš bušeahta.
Bušeahta gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- b) Sámedikki jahkedieđáhus.
Jahkedieđáhus gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- c) Sámediggeráđi diedáhus doaimmas birra.
Diedáhus doaimma birra ovddiduvvo dievasčoahkkimii čoahkkima vuosttaš beaivvi go lea dábálaš dievasčoahkkin.
Dievasčoahkkin čájeha mearkkašumiiguin oainnus diedáhussii.

Lassin sáhtá sámediggeráđđi ovddidit čuovvovaš lágan áššiid dievasčoahkkimii:

- d) Mearrádusaid lánkaásahusain ja njuolggadusain maid Sámediggi lága bokte lea ožžon válddi mearridit.
Ášši gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- e) Áššit mat gieđahallat galgágo Sámediggi miehtat mearrádusaide mat gusket lágaide, lánkaásahusaide ja doaimmaide dahje eará mearrádusaide, main lea prinsihpalaš dahje deatalaš mearkkašupmi sámii servodahkii, nu guhkás go lea vejolaš.
Ášši gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- f) Diedáhusat iešguhtege áššesurggiin.
Sámediggedieđáhus gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtá árvalusastis dievasčoahkkimii ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid diedáhussii.
Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- g) Sámediggeráđi čilgehusat iešguhtege áššesurggiin.
Čilgehus ovddiduvvo njuolga dievasčoahkkimii čoahkkima vuosttaš beaivvi, ja biddjojuvvo digaštallamii maŋnelis čoahkkimis.
Dievasčoahkkin čájeha oainnus čilgehussii mearkkašumiiguin.

- h) Ságaškuššanáššit iešguđet áššesurggiin. Ságaškuššanášši ovddiduvvo njuolga dievasčoahkkimii.
- i) Eará áššiin iešheanalis árvvoštallama vuodul sámediggerádis. Áššit gieđahallojuvvojit fágalávdegottis. Fágalávdegoddi sáhtá árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái. Dievasčoahkkin gieđahallá fágalávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.

Sámediggerádi čoahkkimat leat giddejuvvon jus ráđđi ii mearrit eará.

Sámediggerádis lea geatnegasvuohta čuovvut dievasčoahkkimiid ja lea sárdnunrieki Sámedikki dievasčoahkkimiin..

§ 13 Fágalávdegottiid válljen

Sámediggi vállje čuovvovaš 3 fágalávdegotti: plána- ja finánsalávdegotti, bajásšaddan-, fuolahus- ja oahppolávdegotti ja ealahus- ja kulturlávdegotti.

Fágalávdegottiin galget buot sámediggeáirasat leat mielde. Lávdegottiide galgá válljejuvvot jodiheaddji ja nubbin jodiheaddji. Go jodiheaddji válljejuvvo posišuvnna áirasiid gaskka, de válljejuvvo nubbin jodiheaddji opposištuvnna áirasiid gaskka. Go jodiheaddji válljejuvvo opposištuvnna áirasiid gaskka, de válljejuvvo nubbin jodiheaddji posišuvnna áirasiid gaskka.

§ 14 Fágalávdegottiid bargu

Fágalávdegottit ovddidit evttohusaid dievasčoahkkimii áššiin maid dievasčoahkkinjodihangoddi sádde lávdegottiide.

Lávdegottit válljejit buot áššiin áššejodiheaddji.

Fágalávdegottit sáhttet doallat čoahkkima go unnimusat bealli lahtuin leat čoahkkimis.

Fágalávdegottiid čoahkkimat leat rabas nu guhká go lávdegottit ieža eai mearrit eará.

Go leat ovttá mađe jienat vejolaš jienastemiin lávdegottiin, de lea lávdegoddejodiheaddji jietna mii mearrida.

Dievasčoahkkin sáhtá mearridit njuolggadusaid Sámedikki fágalávdegottiide dievasčoahkkinjodihangoddi mearrádusárvalusa vuodul.

§ 15 Bearráigeahččanlávdegotti válljen

Dievasčoahkkin vállje bearráigeahččanlávdegotti mii galgá doaimmahit jotkkolaš bearráigeahču dievasčoahkkima ovddas.

Dievasčoahkkin vállje jodiheaddji, nuppijodiheaddji ja eará lahtuid. Jodiheaddji ii sáhte leat seamma bellodaga lahttu dahje gullat seamma jovkui go dat mii lea posišuvnnas.

Lávdegottis galget leat unnimusat vihtta lahtu persovnnalaš várrelahtuiguin. Unnimusat okta lahttu galgá válljejuvvot dievasčoahkkima áirasiid gaskkas.

Bearráigeahččanlávdegotti lahtut fertejit leat mielde jienastuslogus, ja sis ferte leat leamaš vuoigatvuohta jienastit sámediggeválggain guoskevaš áigodagas.

Sámedikki bargiid ii leat vejolaš válljet.

Jus unnimusat viđatoassi áirasiin bivdet vuodđudeamis ahte bearráigeahččanlávdegotti jodiheaddji dahje nubbijodiheaddji válljejuvvo ođđasit, galgá Sámediggi čadahit válljema guoskevaš dievasčoahkkimis.

§ 16 Bearráigeahččanlávdegotti barggut

Bearráigeahččanlávdegotti bargosuorggit leat:

- a) bearráigeahččat ahte sámediggeráđđi ja dievasčoahkkinjodihangoddi čadahit mearrádusaid maid dievasčoahkkin dahká.

- b) bearráigeahččat Sámedikki jahkerekketdoalu ja geahčadit vejolaš mearkkašumiid maid Riikarevišuvdna lea ovddidan dasa.
- c) dokumeanttat ja dieđut maid Riikarevišuvdna sádde.

Lávdegottis maiddái lea ovddasvástádus geahčadit sámediggeráđi čoahkkingirjiid.

Lávdegoddi oažžu ieš iskat hálddašeami dárkkistan dihte leat go sámediggeráđi politihkka ja dievasčoahkkinjođihangotti mearrádusat dievasčoahkkima mearrádusaid ja áigumušaid mielde. Ovdal go lávdegoddi ieš dahká dákkár iskkadeami, de galgá dieđihit sámediggeráđđái, vejolaččat dievasčoahkkinjođihangoddái, mas lea geatnegasvuohta buktit dieđuid mat jerrojuvvojit.

Iežas iskkadeami álgaheami sáhtá unnitlohku, mas lávdegotti guokte lahtu leat, mearridit.

Lávdegoddi sáhtá ovddidit árvalusa Sámedikki dievasčoahkkimii áššiin maid meannuda.

Dievasčoahkkin sáhtá mearridit sierra njuolggadusaid bearráigeahččanlávdegotti ovddasvástádus- ja bargosuoigái.

§ 17 Sámedikki doarjjaáššiid váiddalávdegoddi

Doarjjaáššiid vuosttašinstánsameannudeapmi dáhphuvvá Sámediggeráđis. Sámediggeráđi lágida ieš vuosttašinstánsameannudeami ja sáhtá fápmudit válddi hálldahussii.

Sámedikki dievasčoahkkin ásaha váiddaáššiide sierra váiddaorgána mii gohčoduvvo Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás.

Sámedikki váiddaorgánas doarjjaáššiid várás leat golbma olbmo main oktiibuot berre leat dárbbalaš fágalaš gelbbolašvuohta. Deatalaš gealbosoorggit leat juridihkalaš máhtu, sámi giella- ja kulturgelbbolašvuohta, dovdat sámi ealáhusaid ja servodatdiliid bures.

Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás galgá čađahit váidojuvvon earhkilmearrádusaid váiddaáššemeannudeami nu ahte hálldašanlága váiddameannudannjuolggadusat ollašuttuovvojit.

Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás lea orgána mii galgá fuolahit sin sihkarvuođa, geat ohcet ruđaid Sámedikki doarjjahálldašanruđain daid rámmaid siskkobealde, mat áiggis áigái gustojit Sámedikki doarjjaortnetnjuolggadusaide ja Sámedikki bušehtti.

Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás sáhtá árvvoštallat buot beliid áššiin. Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás ii sáhte ieš álggahit áššiid. Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás sáhtá hilgut áššiid mat eai leat váidojuvvon gustovaš áigemiin.

Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás berre ovttahttit váiddameannudeami doarjagiid gustovaš ohcanáigemiiguin, ovdamearkka dihtii áigodatsirdásemiin. Sámedikki váiddaorgána doarjjaáššiid várás vuodđuda ieš iežas ja vállje ieš bargovuogi.

Sámediggi máksá sierra bušeahhtapoasttas daid goluid mat Sámedikki váiddaorgánas doarjjaáššiid várás leat.

Hálldahuslaš resurssat mat čatnasit Sámedikki váiddaorgánii doarjjaáššiid várás, sirrejuvvojit eret Sámedikki hálldahusas muđui dainna lágiin ahte virgi hálldahuslaččat biddjojuvvo politihkalaš čállingoddeossodaga vuollasažžan. Sámedikki politihkalaš čállingoddeossodaga direktivrras lea bargiidovddasvástádus hálldahuslaš resurssain mat leat čadnojuvvon váiddaorgánii.

KAPIHTAL 3 DIEVASČOAHKKIMA RÁÐÐÁDALLAMAT

§ 18 Sárdnun- ja evttohanvuoigatvuohta

Áirasiin geat leat boahtán čoahkkimii lea sárdnun- ja evttohanvuoigatvuohta Sámedikki dievasčoahkkima ráđđádallamiin. Sámediggerádis lea sárdnunvuoigatvuohta ráđđádallamiin.

Áirasat sárdnot Sámedikki sárdnestuolus. Áirasat galget leat iežaset sajis go bivdet sáhkavuoru. Guhte sárdnu, ovddida sártnis čoahkkinjodiheaddjái, ja galgá čavga doaladit áššis maid leat meannudeamen.

§ 19 Sárdnunáigi ja digaštallan

Dievasčoahkkima jodihangoddi ovddida árvalusa sárdnunáiggiide ja sáhkavuorroáiggiide. Dievasčoahkkin galgá dohkkehit árvalusa ja dábálaččat árvalus ovddiduvvo čoahkkima vuoddeameis. Dákkár mearrádus sáhtá dagahit ahte sáhkavuorut sáhttet leat juogo oaneheappot dahje guhkibut go dat mii čuožžu dán njuolggadusas.

Juogadeapmi galgá vuhtiiváldit álbmoga dáhtu válgabohtosiid bokte, ja juogaduvvot gorálaččat, muhto galgá maiddái vuhtiiváldit joavkkuid main leat uhccán áirasat dainna lágiin ahte daidda addit eanet sárdnunáiggi go dan maid gorrelohku livččii addán.

Sámediggeráđđái várrejuvvo sierra sárdnunáigi.

Áššejodiheaddji oažžu sáhkavuoru álggos, ja dasto ožžot sii geat bivdet sáhkavuoru sáni dan ortnega mielde maid leat diedihán. Jus joavkkut leat nammalistuin diedihán geat galget oažžut sáhkavuoru, sáhtá čoahkkinjodihangoddi dan vuodul ráhkadit sáhkavuoruid ortnega. Juohke joavkkus galgá okta árras leat bajimusas sáhkavuorolisttus, ja iešguđet joavkkut ožžot sáhkavuoru joavkku sturrodaga mielde.

Ášši áššejodiheaddji oažžu sáhkavuoru álggos. Dasto sii geat áigot ovddidit evttohusa dahje mearkkašumi áššái bivdet sáhkavuoru.

Áššejodiheaddji sáhtá oažžut gitta 15 minuhta sáhkavuoru, ja lea vel riekti oažžut sáhkavuoru guktii seamma ládje go muđuige áirasat. Áirasiin ja ráđđelahtuin lea riekti oažžut sáni guktii guhtenai áššái, gitta 10 minuhta vuosttaš geardde, ja dasto 5 minuhta.

Sii geat válljejit ságastit sámedigillii, ožžot 20 sekundda liigeáiggi juohke minuhta váras.

Čoahkkinjodiheaddji sáhtá árvalit spiehkastit sárdnunáiggiid ráddjemis, ja ahte sárdnunáiggit oppalaččat ráddjejuvvojit.

Sáhkavuorru čoahkkinortnegii gitta 1 minuhta rádjai ovddiduvvo njuolga áššemeannudeapmái, čoahkkinjodiheaddji sáhtá gáržžidit ja addit sáhkavuoru dušše ovttá áirasii guđege joavkkus, vuosttažettiin joavkojodiheaddjái.

§ 20 Replihkavurostallan

Replihkaide galgá addot sadji jus čoahkkinjodiheaddji ii mearrit eará. Replihka galgá leat seamma ášši birra go sáhkavuorru. Ovttá sáhkavurrui sáhtá addit golbma replihka. Replihka ii sáhte bistit eambbo go guokte minuhta ja vástádus sáhtá leat guokte minuhta.

Jus leat eambbo go golbma áirasa geat dáhttot replihka, lea váldonjuolggadus dat ahte vuosttaš golbma áirasa geat leat dáhtton replihka, ožžot dan. Jus leat eambbo go golbma áirasa geat leat dáhtton replihka, sáhtá čoahkkinjodiheaddji válljet addit replihka sidjiide geat gullet opposišuvdnii.

Čoahkkinjodiheaddji sáhtá gáržžidit replihkaáiggi.

§ 21 Heivetmeahtun láhtten

Ii leat lohpi heivetmeahtumit láhttet dahje sárdnut dahje láhttemiin dahje sárdnumiin loavkašuhttit. Ii maid leat lohpi riedjamiin čájehit vuostehágu dahje čájehit doarjaga ráđđádallamiin. Čoahkkinjodiheaddji galgá cuiggodit dán lágan láhttenvugiid dahje sárdnumiid.

Jos buot áirasat eai doahttal dán čoahkkinortnega njuolggadusaid, de sáhtá čoahkkinjodiheaddji váruhit guoskevaš áirasa ja gearduhit váruhusa dađi mielde go lea

dárbu. Jos áirras dattetge ii doahttal čoahkkinjodiheaddji, de dáhttu čoahkkinjodiheaddji jienasteami das ahte galgá go guoskevaš áirras manahit sáhkavuoru dahje dáhttojuvvot eret čoahkkimis guoskevaš áššis dahje oppa beaivái.

KAPIHTAL 4 ÁŠŠEMEANNUDEAPMI

§ 22 Áigemearit áššiin mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimii

Áššit maid sámediggeráđđi ovddida dievasčoahkkimii galget diedihuvvot dievasčoahkkinjodihangoddái manimuštá 4 vahku ovdal dievasčoahkkima. Dievasčoahkkinjodihangoddi juogada áššiid fágalávdegottiide ja gohčču lávdegoddečoahkimiidda ja dievasčoahkimiidda.

Áššit mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimii, galget oahpásmahttojuvvot áirasiidda uhcimusat 2 vahku ovdal lávdegoddemeannudeami, eai ge manjá go 3 vahku ovdal dievasčoahkkinmeannudeami go lávdegoddemeannudeapmi ja dievasčoahkkinmeannudeapmi dáhpáhuvvot seamma vahkus

Seamma áigemearri lea bearráigeahččanlávdegotti ja dievasčoahkkinjodihangotti áššiin.

Sámediggeráđi doaibmadiedáhus almmuhuvvo áirasiidda manimusat dii. 16 bearjadaga vahku ovdal go dievasčoahkkin álgá.

Lávdegottiid evttohusat almmuhuvvojit áirasiidda unnimusat 36 diimmu ovdal go ášši meannuduvvo dievasčoahkkimis.

§ 23 Gažaldagat sámediggeráđđái

Áirasiin lea vejolašvuohta ovddidit gažaldagaid sámediggeráđđi juogo njálmmálaš gažadandiimmus dievasčoahkkináiggi dahje čálalaš gažaldahkan.

Čálalaš gažaldagaid sáhtá sáddet sámediggeráđđái miehtá jagi ja daidda galgá vástiduvvot čálalaččat guovtti vahku siste. Čálalaš gažaldagat ja vástádusat lágiduvvojit olámuddui Sámedikki neahttasiiduin.

Njálmmálaš gažadandiimmus vástida sámediggeráđđi daidda gažaldagaide maid áirasat ovddidit.

Áirasat sáhttet ovddidit oanehis, áigeguovdilis gažaldagaid, mas sárdnunáigi lea ráddjejuvvon guovtti minuhtii.

Sámediggeráđđi oažžut gitta golmma minuhta rádjai áiggi vástidit gažaldahkii.

Čoahkkinjodiheaddji sáhtá addit eará áirasiidda sátnevuoru oktii dan áššis mii gažaldagas váldojuvvo ovdan, sárdnunáiggiin mii lea ráddjejuvvon ovttá minuhtii.

Áirras sáhtá ovddidit ovttá čuovvulangažaldaga, mas sárdnunáigi lea ráddjejuvvon ovttá minuhtii. Sámediggeráđđi oažžu gitta guovtti minuhta rádjai áiggi vástidit gažaldahkii. Okta áirras ii sáhte ovddidit eanet go ovttá váldogažaldaga njálmmálaš gažadandiimmus.

Gažaldagaid fáddá galgá diedihuvvot dievasčoahkkinjodihangoddái manimusat dii. 12.00 seamma beaivvi go gažadandiibmu čađahuvvo dievasčoahkkimis.

Dievasčoahkkinjodiheaddji mearrida guđiid gažaldagaid sáhtá ovddidit ja gažaldagaid vuoru.

Čoahkkinjodiheaddji mearrida goas gažadandiibmu loahpahuvo.

§ 24 Ođđa áššiid diediheapmi

Áššit mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimis, ovddiduvvojit dievasčoahkkima vuosttaš beaivvi áššis Ođđa áššiid diediheapmi. Dát dáhpáhuvvá seamma áigemiin ja seamma giedahallamiin go Evttohusain ja mearkkašumiin.

Guhte ášši ovddida oažžu 3 minuhta rádjai sárdnunaiggi ovddidit ášši. 3 áirasa rádjai ožžot liibba buktit gažaldagaid ja replihkaid, 1 minuhta rádjai guhtege. Guhte ovddida ášši oažžu 2 minuhta rádjai vástidit.

Dievasčoahkkin mearrida, dievasčoahkkinjodihangotti árvalusa vuodul, mo ášši galgá meannoduvvot:

- a. sáddejuvvot Sámediggeráđđái meannudeapmái,
- b. fievrriduvvot gustovaš dievasčoahkkima áššelistui ja sáddejuvvot sámediggeráđđái meannudeapmái. Áššái gáibiduvvo 2/3 eanetlohku. Sámediggeráđi árvalus almmuhuvvo áirasiidda manimustá dii. 12.00 beaivvi ovdal go ášši gieđahallojuvvo dievasčoahkkimis. Sáhtá ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid árvalussii, mat gieđahallojuvvojit seamma áigemeiriin ja gieđahallamiin go Evttohusain ja mearkkašumiin, dahje
- c. hilgojuvvot ja ii meannoduvvot.

Dievasčoahkkinjodiheaddji sáhtá evttohit dievasčoahkkimii ráddjet odđa áššiid logu.

§ 25 Evttohusat ja mearkkašumit

Dievasčoahkkimis ovddiduvvojit mearrádusárvalusat áššiide čuovvovaš vuoru mielde Sámedikki sárdnestuolus: Árvaleaddji orgána ja dasto áirasat.

Árvalusat ja mearkkašumit ovddiduvvojit čuovvovaš njuolggadusaid mielde:

- a) Evttohus mii namuhuvvon ja hábmejuvvon árvalusas, gieđahallojuvvo go evttoheaddji ovddida dan. Mearkkašumit čuvvot ášši.
- b) Evttohusat ja mearkkašumit mat leat ovddalgihtii dieđihuvvon ja buktojuvvon dievasčoahkkinjodihangoddái manimustá dii. 16.00 beaivvi ovdal go ášši meannoduvvo dievasčoahkkimis, gieđahallojuvvojit seamma láhkái go evttohusat ja mearkkašumit a) vuolde.
- c) Vejolaš rievdadusaid ovddiduvvon evttohusain galgá dahkat ovdal go ovttaskas áššiid digaštallan lea loahpahuvvon. Erenoamáš dáhpáhusain sáhtá dievasčoahkkin guokte goalmádasa eanetloguin mearridit gieđahallat evttohusaid ja mearkkašumiid mat eai leat buktojuvvon b) áigemeari sisa.

Buot árvalusat, mearkkašumit ja rievdadusat ovddiduvvojit čálalaččat.

§ 26 Beavdegirjelasáhusat

Juohke áššis lea vejolaš ovddidit beavdegirjái lasáhusa. Dan ovddida čálalaččat ja ovdanbuktá njálmmálaččat čoahkkinjodiheaddjái ráđđádallamiin.

Beavdegirjelasáhusas sáhtá dušše buktit mearkkašumiid áššemeannudeapmái ja čilgehusa jienasteapmái. Beavdegirjelasáhusas ii sáhte refereret dahje siteret hilgojuvvon árvalusaid mat juo leat čoahkkingirjjis.

KAPIHTAL 5 JIENASTEAPMI

§ 27 Jienastanortnet

Go sii guđet leat čálihan iežaset sáhkalistui leat beassan sárdnut, de čoahkkinjodiheaddji gulaha ahte digaštallan lea nohkan. Áššis dasto jienastuvvo.

Go áššis leat eanet árvalusat, de čoahkkinjodiheaddji bidjá daid jienasteapmái jierpmálaš vuoru mielde. Jienastanvuohki ferte leat dieđihuvvon ja dohkkehuvvon ovddalgihtii.

Árvalusaid lea maid vejolaš jienastit dađistaga go dat ovddiduvvojit. Árvalusain main evttohuvvo manjdit dahje máhcahit ášši, galgá jienastuvvot dalán go ovddiduvvojit.

Buot čoahkkima áirasiin lea geatnegasvuohta jienastit juogo vuostái dahje beali go jienastuvvo.

Árras guhte ii leat čoahkkinlanjas go čoahkkinjodiheaddji gulaha ahte áššis jienastuvvo, ii beasa jienastit. Árrasat guđet leat das, eai galgga guođđit čoahkkinlanja ovdal go jienasteapmi lea loahpahuvvon.

Jienasteapmi lágiduvvo nuppi čuovvovaš vugiin:

- a) Jienastanreaiddu geavahemiin ja go čoahkkinjodiheaddji gohčču daid ársiid guđet vuosttaldit árvalusa, čuožžilit. Čoahkkinjodiheaddji sáhtá čadahit vuostejienasteami.
- b) Čoahkkinjodiheaddji gohčču daid ársiid guđet vuosttaldit árvalusa čájehit dan čuožžilemiin. Čoahkkinjodiheaddji sáhtá čadahit vuostejienasteami.
- c) Digitála jienastanvuogádagain.
- d) Nammačuorvumiin. Jos čoahkkinjodiheaddji gávnna nammačuorvuma dárbbasmeahtumin, muhto muhtun árras gáibida nammačuorvuma, de Sámediggi mearrida jienastanvuogi digaštallama haga jienastettiinis.
- e) Sámedikki presideanta sáhtá gáibidit nammačuorvuma deatalaš jienastemiid oktavuodas. Nammačuorvun dievasčoahkkimis álgá dan válgabiirres ja dan árrasis gean nummara vuorbádallan lea mearridan ovddalgihtii.

§ 28 Jienasteami dohkálašvuohta

Ovdal go Sámedikki mearrádusat leat fámus, de gáibiduvvo ahte jienastuvvon jienastagaid eanetlohku lea daid mearridan, jos juo eará láhkai ii leačča mearriduvvon dán čoahkkinortnegis.

Go ovttá mađe leat jienastagat vuostálagaid, de čoahkkinjodiheaddji jienastat mearrida, earret dalle go nuppi láhkai lea mearriduvvon dán čoahkkinortnegis.

KAPIHTAL 6 BEAVDEGIRJEČÁLLIN JA ÁŠŠIID SÁDDEN

§ 29 Beavdegirječállin

Sámedikki dievasčoahkkinjodihangoddi geahččá bearrái ahte Sámedikki ráđđádallamiin čállojuvvo beavdegirji, masa árvalusat, mearkkašumi, sárdnunlistu, jienasteami ja mearrádusat registrerejuvvojit. Dievasčoahkkinjodihangotti lahtut čállet namaset ráđđádallanbeavdegirjái juohke čoahkkimis.

Dievasčoahkkima ráđđádallamat báddejuvvojit ollásit ja lágiduvvo álkit olahttin almmolašvuhtii. Dievasčoahkkin mearrida dárkilet njuolggadusaid ráđđádallamiid čálalaš almmuheami birra.

§ 30 Mearrádusaid diediheapmi

Sámedikki čoahkkinbeavdegirjjit leat almmolaččat ja galget leat gávdnamis olbmuide.

Presideanta, dahje dievasčoahkkinjodiheaddji, fuolaha ahte diedut mearrádusaid birra sáddejuvvojit rivttes sadjái vuorddekeahhtá dárbbasmeahtumit.

Dievasčoahkkin sáhtá mearridit dárkilet njuolggadusaid das man viidát galgá diedihit mearrádusaid birra.

§ 31 Áššebáhpriid rádjan

Presideanta geahččá bearrái ahte Sámedikki ja sámediggeráđi beavdegirjjit ja čállosat leat dohkálaš rájus ja ortnegis.

KAPIHTAL 7 EARÁ MEARRÁDUSAT

§ 32 Geatnegasvuohta jávohaga orrut

Sámedikki ársiin lea geatnegasvuohta orrut jávohaga áššiin mat eai leat almmolačča.

§ 33 bealátkeahtesvuoda mearrideami gieđahallan

Sámediggi, mii lea álbmotválljejuvvon parlameanta geavaha hálddašanlága 6.§ go gieđahallá bealátkeahtesvuoda. Áirasiin lea alddiineaset geatnegasvuohka čálalaččat diedihit čoahkkinjodihangoddái diliid birra mat sáhttet miellddisbuktit bealálašvuoda. Dan galgá dahkat buori áiggis ovdal go ášši meannuduvvo lávdegottiin ja dievasčoahkkimis.

Čoahkkinjodihangoddi hábme čálalaš evttohusa mii biddjo olahanmuddui buot áirasiidda, ja ovdanbuktá dán njálmmálaččat lávdegoddái ja/ dahje dievasčoahkkimii. Čoahkkinjodihangoddi galgá iežas evttohusas atnit vuodđun dievasčoahkkima guhkit áigge čađa bargodábi ja vieru bealátkeahtesvuodanjuolggadusain. Jus ášši meannudeami oktavuodas ovdanbuktojuvvo bealátkeahtesvuodačuoččuhus, de sáhtta čoahkkinjodiheaddji spiehkastit gáibádusas oažžut evttohusa čálalaččat.

Áirasat geaid bealátkeahtesvuohka lea gieđahallamis, galget guodđit čoahkkima bealátkeahtesvuoda gieđahallamis. Áirasat sáhttet buktit cealkámuša bealálašvuoda birra ovdal go guđdet čoahkkima. Jus leat eanet áirasat geain lea habilitahta gieđahallamii, de guđdet buohkat čoahkkima gitta buot bealátkeahtesvuodaáššit leat gieđahallojuvvon. Ovdal go gažaldat mearriduvvo ja áššiin maidda čoahkkinjodihangoddi lei árvalan bealálašvuoda áirasis, berre várrelahttu bovdejuvvot čoahkkimii ja leat mielde mearrideamis.

Jus leat boahrán nu ollu bealálašvuodačuoččuhusat ahte lávdegotte- dahje dievasčoahkkimis ii sáhte dahkkot mearrádus, de leat buot áirasat mielde meannudeamis guhtet guoimmet habilitahta. Čoahkkinjodiheaddji láidesta digaštallama mii guoská bealátkeahtesvuhtii. Digaštallan loahpahuvvo go čoahkkinjodiheaddji mielas lea riehta dan loahpahit.

Čoahkkinjodiheaddji sáhtta hilgut bealátkeahtesvuodačuoččuhusaid maidda čielgasit ii leat vuodđu

Dušše čoahkkinjodihangotti evttohus biddjo vuodđun jienasteamis, áirasiid jienat leat juogo vuostá dahje evttohusa beali. Muđui gusto 25.§ čoahkkinortnegis protokollalahemiid birra.

§ 34 Protokollii guoski mearrádusat

Sámedikki ovddastemiin galgá čuovvut čuovvovaš vuoru: dievasčoahkkinjodiheaddji, presideanta, dievasčoahkkinjodihangotti lahtut ja sámediggeráđi lahtut.

§ 35 Hálldahus

Sámedikkis lea sierra hálldahus. Bargit biddjojit virgái gustovaš njuolggadusaid mielde maid sámediggeráđi lea dohkkehan. Rievdadusat njuolggadusain almmuhuvvojit Sámedikki dievasčoahkkimii.

Sámediggi vállje viđa olbmo lávdegotti Sámedikki direktevrra virgáibidjama várás. Lávdegoddi válljejuvvo Sámedikki áirasiid gaskka gorrelohkoprinsihpa vuodul. Jus jienasteamis leat ovtta máde jienat, de mearriduvvo vuorbádemiiin. Virgáibidjan dahkkojuvvo sámediggeráđi árvalusa vuodul.

§ 36 Spiehkastagat čoahkkinortnegis

Sámedikki dievasčoahkkimiin sáhtta Sámediggi, erenoamáš diliin, mearridit spiehkastit Sámedikki čoahkkinortnega njuolggadusain, guokte-goalmát oasi eanetloguin

§ 37 Čoahkkinortnega rievdadeapmi

Dievasčoahkkin sáhtta mearridit rievdadusaid čoahkkinortnegis.

SÁMEDIKKI VUOĐĐONJUOLGGADUSAT

§ 1 Sámedikki orgánat

Sámedikki bajimuš orgána lea Sámedikki dievasčoahkkinn.

Sámediggi vállje Sámedikki áirasiid gaskkas presideantta ja dievasčoahkkinjodiheddiid.

Sámediggi mearrida eará organiserema iežas čoahkkinortnegis.

§ 2 Vuosttaš dábálaš dievasčoahkkin

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkin manjá sámediggeválgga dollojuvvo ovdal golggothmánu loahpa válgajagis, ii dattetge árat go golggothmánu vuosttaš beaivvi. Sámedikki dievasčoahkkima galgá dábálaš bures ja buori áigis gulahit almmuhusaiguin.

§ 3 Sámediggeválgga

Sámediggi válljejuvvo sámelága mearrádusaid mielde.

§ 4 Geatnegasvuohta boahit čoahkkinii

Olbmot geat leat válljejuvvo Sámedikki áirrasin dahje lahttun orgánas maid Sámediggi lea ásahan, lea geatnegasvuohta leat mielde Sámedikki dahje dan orgána čoahkkinii go ii leat lobálaš jávkan.

§ 5 Čoahkkingiella

Sámedikki váldogiella lea sámegiella. Sámedikki dievasčoahkkinii lea buohkain vuogitvuohta iežaset dáhtu mielde sádnut joga sámegillii dahje dárogillii.

§ 6 Gaskaboddosaš jodiheapmi

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkima manjá válgga almmuha ja jodiha ovddit Sámedikki dievasčoahkkinjodiheapmi dassá go ođđa Sámedikki dievasčoahkkinjodiheapmi lea válljejuvvo. Jos dievasčoahkkinjodiheapmi ii sáhte boahit, de doaibma dievasčoahkkinjodiheapmi nubbinjodiheapmi.

Čoahkkima jodiheapmi čuorvu namaid ja vuostáiváldá áirasiid ja sadjásaš áirasiid fápmudusaid.

§ 7 Fápmuduslávdegoddi

Sámediggi vállje iežas áirasiin 5 olbmo lávdegotti mii iská ođđa Sámedikki áirasiid ja várreáirasiid fápmudusaid. Seammás Sámediggi vállje lávdegotti jodiheapmi ja nubbinjodiheapmi.

§ 8 Fápmudusaid dohkkeheapmi

Áirasiid fápmudusat dohkkehuvvojit jienastemiin. Áirasat eai searvva iežaset fápmudusaid dohkkehanjienasteapmái.

Jos váilot dárbbášlaš dieđut áirasa fápmudusa dohkkeheamis, de sáhtta dan áirasa fápmudusa dohkkehit gaskaáigásaččat dassá go lea vejolaš dan mearridit loahpalaččat.

§ 9 Mearridanváldi

Sámedikki dievasčoahkkima ii sáhte vuodđudit ovdal go unnimusat bealli áirasiin leat sajis. Sámedikkis lea mearridanváldi go unnimusat bealli áirasiin leat mielde jienasteamis.

Jienasteamis go Sámedikki vuodđonjuolggadusat leat evttohuvvo rievdaduvvot, lea Sámedikkis mearridanváldi go unnimusat guokte goalmádas áirasiin leat mielde jienasteamis. Dákkár evttohusaid ii sáhte Sámediggi meannudišgoahit ovdal go unnimusat guokte goalmádas áirasiin leat sajiineaset dievasčoahkkinlanjas.

§ 10 Jietnadan- ja evttohanvuogitvuohta

Dušše čeahkkimii bohtán áirasiin lea vuoigatvuohta buktit evttohusaid Sámedikki ráđđádallamiin. Čeahkkimii bohtán áirasiin ja Sámediggeráđi miellahtuin lea jietnadanvuoigatvuohta Sámedikki ráđđádallamiin.

§ 11 Čeahkkinalmmolašvuohta

Sámedikki dievasčeahkkimat dollojit rabas uvssaid. Dattetge Sámediggi sáhttá guokte goalmmás eanetloguin mearridit meannudit ášši giddejuvvon uvssaid duohken.

§ 12 Válmmašteaddji fápmuduslávdegoddi

Válgaáigodaga manimus dievasčeahkkimis vállje Sámediggi iežas áirasiid gaskkas lávdegotti mas leat 5 lahtu seamma mađe várrelahtuiguin ođđa Sámedikki áirasiid ja várreáirasiid fápmudusaid gaskaboddosaš iskamii. Seammás válljejuvvo jodiheaddji ja nubbinjodiheaddji.

Lávdegoddi galgá, nu guhkás go lea dárbu, geahčadit ja oažžut čielgasa dain áššebáhpiriin mat gusket válgii ja buot dain váidalusain ja ákkain mat leat sáddejuvvon rivttes áigái, jos dat mearkašit maidege fápmudusmearrádusaide. Lávdegottis lea Sámedikki bealis fápmudus háhkat buot dieđuid maid ieš gávnna dárbbaslažžan dán oktavuodas.

§ 13 Čeahkkinortnet

Sámediggi mearrida sierra čeahkkinortnega mas leat mearrádusat Sámedikki organiserema, ráđđádallamiid ja áššemeannudeami birra.

§ 14 Vuodđonjuolggadusaid rievdadeapmi

Vuodđonjuolggadusaid rievdadusevttohusaid galget guokte manjálas sámedikki meannudit. Rievdadusmearrádusa ii sáhte bidjat doibmii ovdal go lea mearriduvvon goappašiid manjálas sámedikkiin. Vuodđonjuolggadusaid rievdadusmearrádus dahkko eanetlogu jienastuvvon jienastagaiguin.

Vuosttaš lađđasa mearrádusat eai gusto vejolaš vuodđonjuolggadusrievdadusaid oktavuodas maid sámelága mearrádusrievdadusat dagahit. Dákkár oktavuodain ovddiduvvo ášši Sámediggái dábálaš vuogi mielde.